

sum, & ad motum. Et quia cum dicimus Christum principium esse membrorum Ecclesie, non intendimus quantum ad esse naturale, secundum quod sunt homines, sed quantum ad fidem, & charitatem, per quam Ecclesie membra uniantur; ideo accommodatius dicitur caput, quam cor.

Ad sextum dicendum, quod in nomine capitis importatur principium, & origo alicujus rei; in nomine autem membri importatur partialitas, quae repugnat rationi primae originis: quia in prima origine sunt omnia virtute quae inveniuntur in originis: & ideo non potest dici membrum, quia non recipit ab aliquo alio influentiam. Quia in corpore naturali caput non solum influit aliis membris, sed etiam ab aliis recipit, ut nutrimentum, & alia obsequia; ideo, & caput dicitur, & commembrum: sed Christus, secundum quod homo, non recipit aliquid ab aliis membris Ecclesie, sed a solo Deo: unde non potest dici commembrum, secundum quod caput Ecclesie dicitur ipse secundum humanitatem. Potest autem dici membrum secundum humanitatem, secundum quod ipse est caput Ecclesie secundum Divinitatem: & sic dicit Apostolus I. Corinth. XII. 26. *Vos estis corpus (1) ejus, & membrum de membro.*

ARTICULUS II.

Utrum Christus, secundum quod homo, sit caput Angelorum.

III. P. quest. VIII. art. 4.

AD secundum sic proceditur. Videtur quod Christus, secundum quod homo, non sit caput Angelorum. De ratione enim capitis est conformitas ad membra, ut dictum est. Sed Christus non est conformis Angelis in natura: quia nusquam Angelos apprehendit, ut dicitur Heb. 11. Ergo non est caput Angelorum.

2. Præterea. Christus dicitur Heb. 11. caput hominum, secundum quod ab ipso aliquam influentiam recipiunt. Sed Angeli, cum sint beati, non indigent ut eis aliquid influatur. Ergo Christus, secundum quod homo, non est caput Angelorum.

3. Præterea. Sicut dicitur in Lib. de motu cordis, (a) intelligentiae sunt receptivae earum illuminationum quae sunt à Deo, prima receptione; animae autem secunda. Sed quod recipit prima receptione, non recipit ab eo quod recipit secunda receptione. Ergo Angeli, qui intelligentiae dicuntur; non recipiunt ab aliqua anima, & ita nec à Christo secundum quod homo. Ergo Christus, secundum quod homo, non est caput Angelorum.

Sed contra. Coloss. 11. 10. *Qui est caput omnis Principatus, & Potestatis*; & loquitur de Christo secundum quod homo; & ita Christus, secundum quod homo, est caput Angelorum.

Præterea. Dionysius dicit VII. cap. cœl. Hierarch. quod Seraphim à Christo Jesu quaerunt, & discunt, & illuminantur. Ergo influit Angelis, & ita videtur esse caput eorum.

Præterea. Ecclesia una est constituta ex Angelis, & hominibus. Sed unius corporis non sunt duo capita. Ergo Christus etiam est caput Angelorum.

(1) *Vulgata Christi.*

Ex Edit. P. NICOL. (a) Est Averrois Liber; sed ad manum non est.

QUÆSTIUNCULA II.

1. Ulterius. Videtur quod non sit caput omnium hominum. Caput enim unum refertur ad unum corpus. Sed omnes homines non conveniunt in aliquo uno secundum numerum, quia & ipsi differunt; & fides, & spes, & charitas, qua connectuntur ad invicem, numero diversae sunt in diversis. Ergo non est caput omnium hominum.

2. Præterea. Corpus Christi verum est figura corporis Christi mystici. Sed in corpore vero non est aliquod membrum impurum. Ergo cum multi homines sint corrupti per peccata, videtur quod eorum caput non sit Christus.

3. Præterea. Corpus Christi verum totum fuit glorificatum. Sed sunt multi, etiam existentes in gratia, qui nunquam erunt in gloria, quia non persistent. Ergo Christus non est caput omnium.

4. Præterea. Caput, cum sit principium membrorum, non sequitur alia membra. Sed multi sancti præcesserunt Christi incarnationem. Ergo Christus, secundum quod homo, non est caput omnium hominum.

5. Sed contra. Christus satisfecit pro tota humana natura. Sed omnes homines communicant in natura humana. Ergo Christus omnibus influit; & ita videtur quod ipse sit caput omnium.

6. Præterea. Per Christum omnes resurgemus. Sed hoc non esset, nisi esset caput omnium. Ergo ipse est omnium caput, secundum quod homo.

QUÆSTIUNCULA III.

1. Ulterius. Videtur quod sit caput tantum animarum. Quia capitis ad membrum oportet esse continuationem. Sed corpora aliorum hominum non continuantur ad corpus Christi. Ergo & ipse non est caput hominum quantum ad corpus, sed quantum ad animas tantum.

2. Præterea. Ipse influit sensum spirituales, secundum quod est caput. Sed huiusmodi sensus non sunt susceptiva corpora. Ergo Christus, secundum quod homo, non est caput hominum quantum ad corpus; sed quantum ad animas tantum.

3. Præterea. Secundum corpus non differimus à brutis, sed solum secundum animam rationalem. Sed Christus non dicitur caput irrationalium, secundum quod homo. Ergo ipse non est caput nostrum quantum ad corpora.

Sed contra. Philip. 111. 21. *Reformavit corpus humilitatis nostrae, configuratum corpori claritatis suae*; & sic influit nobis quantum ad corpus. Ergo ipse non est tantum caput animarum.

Præterea. Ipse est caput nostrum secundum quod est conformis nobis in natura. Sed humana natura non consistit solum in anima, sed in anima, & corpore simul. Ergo Christus est caput nostrum secundum corpora, & non secundum animas tantum.

SOLUTIO I.

Respondeo dicendum ad primam questionem, quod Christus, secundum quod homo, est caput Angelorum; non tamen ita proprie, nec eodem modo sicut hominum, propter duas condiciones. Primo

mo quantum ad conformitatem naturae: quia cum hominibus convenit etiam secundum speciem in natura; cum Angelis autem non secundum speciem, sed secundum genus intellectualis naturae. Secundo quantum ad influentiam: quia non influit Angelis removendo prohibens, aut merendo gratiam, aut orando pro eis, quia jam beati sunt; sed in his quae ad actus hierarchicos pertinent; secundum quod unus Angelus illuminat alium, purgat, & perficit, ut in II. Lib. dist. VI. dictum est: hoc enim multo eminentius à Christo recipiunt.

Ad primum ergo dicendum, quod quamvis non sit eis conformis in natura speciei, est tamen eis conformis in natura generis, ut dictum est.

Ad secundum dicendum, quod beatitudo Angelorum non excludit quin unus ab alio recipiat, vel etiam à Christo; sed excludit indigentiam recipiendi: quia præsto est eis omne id quo indigent, ne alicujus rei penuriam patiantur.

Ad tertium dicendum, quod hoc intelligitur quantum ad receptionem naturalium; & tamen anima Christi, in quantum Deo unita fuit, etiam quantum ad naturalia, lumen ab Angelis non recipit, sed immediate à Deo.

SOLUTIO II.

Ad secundam questionem dicendum, quod in corpore naturali invenitur quadruplex unio membrorum ad invicem. Prima est secundum conformitatem naturae; quia omnia membra constant ex eisdem similibus partibus, & sunt unius rationis, sicut manus, & pes ex carne, & osse: & sic dicuntur membra unum (1) genere, vel specie. Secunda est per colligationem eorum ad invicem per nervos, & juncturas; & sic dicuntur unam continuatione. Tertia est, secundum quod diffunditur vitalis spiritus, & vires animae per totum corpus. Quarta est, secundum quod omnia membra perficiuntur per animam, quae est una numero in omnibus membris. Et hæc quatuor uniones inveniuntur in corpore mystico. Prima est in quantum omnia membra eius sunt unius naturae vel speciei, vel generis. Secunda est, in quantum colligata sunt ad invicem per fidem, quia sic continuantur in uno credito. Tertia est, secundum quod vivificantur per gratiam, & charitatem. Quarta est, secundum quod in eis est Spiritus Sanctus, qui est ultima perfectio, & principalis totius corporis mystici, quasi anima in corpore naturali. Prima autem dictarum unionum non est unio simpliciter: quia illud in quo est unio hæc, non est unum numero, sicut est in tribus sequentibus: quia per fidem, & charitatem in uno credito, & amato secundum numerum uniantur; similiter Spiritus Sanctus unus numero omnes replet. Homines igitur infideles non pertinent ad unionem corporis Ecclesie, secundum quod est unum simpliciter; & ideo respectu horum Christus caput non est nisi in potentia, secundum scilicet quod sunt unibiles corpori. Homines autem fideles peccatores pertinent quidem aliquo modo ad unitatem Ecclesie, in quantum continuantur ei per fidem, quae est unitas materialis; non tamen possunt dici membra proprie, nisi sicut membrum mortuum, scilicet æquivoce. Et (2) quia unitas corporis ex membris consistit, ideo quidam dicunt, quod non pertinent ad unitatem corporis Ecclesie, quamvis pertineant ad unitatem

Ecclesie: & sicut operationes quae sunt ad alterum, possunt aliquo modo fieri per membra arida, ut percutere, vel aliquid huiusmodi; non tamen operationes quae sunt animae in membris; ita nec mali recipiunt spiritualis vitae operationes à Spiritu Sancto; sed tamen Spiritus Sanctus per eos operatur spirituali vitam in aliis, secundum quod aliis sacramenta ministrant, vel alios docent. Sed homines fideles in gratia existentes uniantur secundum tertiam unionem, quae est formalis respectu huius secundae; & iterum secundum quartam, quae est completiva totius. Et ideo horum proprie dicitur Christus caput.

Ad primum ergo dicendum, quod sicut in corpore naturali vires diffusae per omnia membra, differunt numero secundum essentiam, sed conveniunt in radice una secundum numerum, & præter hoc habent formam unam ultimam numero; ita etiam omnia membra corporis mystici habent pro ultimo complemento Spiritum Sanctum, qui est unus numero in omnibus: & ipsa charitas diffusa in eis per Spiritum Sanctum, quamvis differat in diversis secundum essentiam, convenit tamen in una radice secundum numerum. Radix autem operationis proprie est ipsum objectum, ex quo speciem trahit: & ideo in quantum est idem numero amatum, & creditum ab omnibus, secundum hoc unitur omnium fides, & charitas in una radice secundum numerum, non solum prima, quae est Spiritus Sanctus, sed etiam proxima, quae est proprium objectum.

Ad secundum dicendum, quod per corpus Christi verum significantur ea quae sunt membra corporis mystici; non autem ea quae sunt membra æquivocae, id est secundum similitudinem tantum, & situm.

Ad tertium dicendum, quod membrum non judicatur secundum id quod de eo fieri potest, sed secundum id quod est: unde manus, an equam abscindatur, membrum est, quamvis sit futura abscondi: & similiter qui est in gratia, membrum est, quamvis postea abscondatur.

Ad quartum dicendum, quod quamvis Christus nondum fuisset incarnatus tempore patrum veteris testamenti secundum rem, erat tamen jam incarnatio ipsa in Dei ordinatione, & in fide ipsorum, secundum quam fidem justificabantur: quia tempora mutata sunt, & non fides, ut dicit Augustinus in exposit. Psalm. L. Sed tamen non fuit tanta influenza ante incarnationem, quanta est modo: quia tunc non erat remotum obstaculum, nec sacramenta gratiae exhibita erant, sicut modo sunt.

Ad quintum dicendum, quod Christus satisfecit pro tota humana natura sufficienter, non tamen efficienter: quia non omnes illius satisfactionis participes fiunt; quod ex eorum (3) importunitate est, non ex ipsius insufficientia satisfactionis.

Ad sextum dicendum, quod resurrectio ad vitam naturalem erit omnibus communis, non autem ad vitam gloriae: quia mali in vita naturali tantum conformitatem habuerunt cum membris Ecclesie, non autem in vita gratiae. Unde ex hoc non sequitur quod sint membra proprie loquendo.

SOLUTIO III.

Ad tertiam questionem dicendum, quod Christus est caput hominum quantum ad animas, & quantum ad corpora; sed principaliter animarum, & secundario corporum: tum ratione conformitatis

(1) *Al.* sicut genere. (2) *Al.* ideo quia. (3) *Nicolai* impedimento.

ad membra, quae per assumptionem humanae naturae est, quia corpus assumpsit anima mediante: tum etiam ratione spiritualis influentiae, quae pervenit ad corpus mediante anima, in quantum corpus est instrumentum animae secundum gratiam operantis: & ex hoc relinquitur ordo in corpore ad gloriosam resurrectionem.

Ad primum ergo dicendum, quod corpora nostra aliquo modo habent continuationem cum corpore Christi, non quidem secundum quantitatem, aut secundum perfectionem naturalem, sed in quantum Spiritus Sanctus habitat in nobis, qui plenissime fuit in Christo. I. Corinth. vi. 15. *Nescitis quoniam membra vestra templum sunt (4) Spiritus Sancti?*

Ad secundum dicendum, quod quamvis corpus non recipiat influentiam spiritualem immediate, recipit tamen mediante anima, ut dictum est.

Ad tertium dicendum, quod etiam secundum corpora à brutis differimus, in quantum corpora nostra sunt perfecta anima rationali, non autem corpora brutorum.

QUÆSTIO III.

Deinde queritur de gratia (5) unionis: & circa hoc queruntur duo.

Primo. Utrum gratia unionis sit aliqua gratia creata.

Secundo. De comparatione istius gratiae ad alias Christi gratias.

ARTICULUS I.

Utrum gratia unionis sit creata.

III. P. quæst. 11. art. 7.

Ad primum sic proceditur. Videtur quod gratia unionis non sit creata. Gratia enim creata est gratia habitualis. Sed habitus ordinatur ad operationem. Cum ergo unio in persona non sit secundum operationem, sed secundum esse, videtur quod gratia unionis non sit gratia creata.

Præterea. Quilibet nostrum Deo unitur per gratiam creatam. Si igitur gratia unionis in Christo fuisset creata gratia, tunc non alio modo esset Deo unicus quam nos; & sic sequeretur error Nestorii.

Præterea. Unio est humanitatis ad Divinitatem secundum corpus, & animam. Sed corpus non est susceptivum creatæ gratiæ. Ergo gratia unionis non est aliqua gratia creata.

Præterea. In his quæ fiunt per miraculum, non requiritur aliqua dispositio ex parte facti, sed totum est ex parte infinitæ virtutis agentis: ita enim Deus potuit de lapide sicut de aqua vinum facere. Sed unio humanitatis ad Divinitatem est maxime miraculosa. Ergo non requiritur aliqua gratia creata quæ disponat ad hanc unionem.

Præterea. Inter personam & naturam non cadit aliquod accidens medium, sicut nec inter materiam & formam: quia secundum formam substantialem, & materiam est esse substantiale, quo non est prius aliquod esse accidentale. Sed unio humanæ naturæ est ad Deum, sicut naturæ ad personam. Ergo non cadit aliquod medium. Sed gratia creata est accidens. Ergo gratia unionis non est gratia creata.

(4) Vulgata Christi. (5) Al. capitis.

6. Sed contra. Augustinus dicit (in Enchiridio ad Laurentium cap. xxxv. & xxxvi.) quod quidquid convenit Filio Dei per naturam, convenit Filio hominis per gratiam. Sed esse Deum convenit Filio Dei per naturam. Ergo convenit Filio hominis per gratiam: & hæc est gratia unionis, quæ non semper fuit: ergo est gratia creata.

7. Præterea. Major est unio in persona quam per fruitionem. Sed humana natura non potest exaltari ad unionem fruitionis nisi per gratiam habitualem. Ergo multo minus ad unionem in persona.

8. Præterea. Cum sit in qualibet creatura per essentiam, præsentiam, & potentiam, & in animabus sanctis per gratiam; aut in anima Christi est alio modo, aut non. Si non, ergo non est magis assumpta à divina persona quam anima Petri. Si autem alio modo; Deus quantum in se est, habet se eodem modo ad omnia; sed res diversimode se habent ad ipsum, ut dicitur in Lib. de causis, prop. xx. & secundum hoc quod diversa diversimode se habent ad ipsum; secundum hoc diversis diversimode ipse comparatur: ergo oportet quod in anima Christi sit aliqua alia dispositio, per quam Deus est in eo per unionem: ergo oportet ponere aliquam aliam gratiam creatam.

9. Præterea. Cum Spiritus Sanctus datur hominibus, aliquis novus effectus in creatura intelligitur. Ergo & similiter secundum quod persona Filii carni unitur, oportet aliquem effectum de novo intelligi; & ita videtur quod gratia unionis sit quid creatum.

SOLUTIO.

Respondeo dicendum, quod, sicut Magister dixit supra II. Lib. dist. xxxvi. gratia dicitur dupliciter. Uno modo gratia gratis dans, quod est ipsa gratuita Dei voluntas, aliquid sine meritis dans. Alio modo dicitur gratia donum aliquod gratis datum.

Secundum ergo primum modum, gratia unionis dicitur ipsa divina voluntas, sine aliquibus meritis naturam humanam Filio Dei uniens in persona; & sic gratia unionis est gratia increata. Si autem dicatur gratia donum aliquod gratis datum, sic gratia unionis potest intelligi dupliciter. Uno modo potest dici ipsa unio, quæ est quid creatum, ut supra dist. v. art. 1. dictum est. Alio modo potest intelligi gratia unionis, aliqua qualitas ad unionem disponens. Sed aliquid potest disponere ad aliquam perfectionem tripliciter. Uno modo ita quod cadat medium inter subjectam & perfectionem illam, quasi instrumentum perfectionis illius, sicut diaphaneitas disponit ad lucem; & hoc modo non potest aliquid naturam disponere ad unionem, quia natura unitur personæ immediate quantum ad esse. Alio modo disponit aliquid ad formam, sicut præparando materiam ad receptionem formæ, ita quod præexistat in materia ante formam ordine fiendi, non ordine essendi; sicut calor disponit ad formam ignis, non quia medium cadit inter formam & materiam, sed materia appropriatur ad formam ignis per adventum caloris: & sic etiam non potest aliquid disponere naturam ad unionem in persona: quia natura humana, secundum id quod est talis natura, assumptibilis est à divina persona.

Tertio modo aliquid disponit aliud ad perfectionem aliquam, sicut quod facit ad bonitatem, & decetiam perfectionis illius, sicut decor personæ facit ad dignitatem regiam, secundum quod dictum est (a) à Porphyrio in cap. de specie: *Species Priami digna est imperio*: & hoc modo gratia unionis potest dici omne illud quod decet naturam humanam Deo unitam sic ex parte corporis, sicut ex parte animæ; & sic etiam gratia unionis est quid creatum. Tamen sancti loquentes de gratia unionis, videntur intelligere secundum primum modum, prout gratia dicitur divina voluntas gratis, & sine meritis dans: & sic secundum diversas vias, ad argumenta utriusque partis oportet respondere.

Ad primum ergo dicendum, quod gratia creata disponit ad operationem sicut operationis principium; sed ad unionem non quasi principium unionis, sed sicut faciens ad congruentiam unionis.

Ad secundum dicendum, quod unio nostri ad Deum est per gratiam habitualement creatam sicut per causam, & sicut per id in quo est unio: quia in ipsa similitudine gratiæ anima Deo conformatur, & unitur. Sed si gratia unionis dicatur aliquid creatum, ipsa non est id in quo est unio, cum unio sit in persona, & non solum in aliqua similitudine; neque etiam facit unitatem, sed consequitur unitatem in persona, secundum quod ipsa unio, gratia unionis dicitur; vel est id quod naturam unitam decet, si gratia habitualis, gratia unionis dicatur: & ideo non est simile de Christo, & de nobis.

Ad tertium dicendum, quod gratia illa habitualis etiam quodammodo redundat in corpus, secundum quod est instrumentum animæ, ut supra dictum est quæst. 2. art. 2. quæstionc. 3. unde sicut in corpore perfecto anima rationali manet post mortem ordo ad resurrectionem, & ulterius ad gloriam, si anima quæ fuit ejus perfectio, gratiam habuit; ita etiam corpus Christi, in quantum est tali anima perfectum, habet quemdam ordinem ad unionem.

Ad quartum dicendum, quod ratio illa procedit de dispositione secundum medium modum.

Ad quintum dicendum, quod illa ratio procedit secundum primum modum dispositionis, ut per se patet.

Ad sextum dicendum, quod cum dicitur, quod esse Deum convenit Filio hominis per gratiam unionis, vel gratia unionis intelligitur ipsa unio gratis facta, quæ non semper fuit, & creata est; vel intelligitur ipsa gratuita Dei voluntas, quæ quidem in se semper fuit, sed effectus ejus non semper fuit.

Ad septimum dicendum, quod unio quæ est per fruitionem, est unio per operationem: & quia ad operationem perfectam non potest natura humana nisi mediante aliquo habitu, ideo oportet (1) ibi esse aliquam habitualement gratiam, quæ sit principium illius unionis. Sed unio in persona, est unio ad esse: (2) inter humanam autem naturam & esse quod habet in persona, non potest cadere medium, quod sit principium illius esse: & ideo non potest ibi esse alia gratia quæ sit principium illius unionis, vel sicut disponens, nisi per modum dictum in corp. art.

Ad octavum dicendum, quod hoc quod Deus est in anima Christi, vel in natura assumpta alio modo quam in aliis creaturis, non est per aliquam dispositionem adventientem, sed per ipsum esse personæ divinæ, quod communicatur naturæ humanæ.

Ad nonum dicendum, quod Spiritus Sanctus dicitur in III. Sent. Tom. III.

(1) Al. deest ibi esse. (2) Al. quod inter humanam naturam.

Ex Edit. P. Nicol. (a) Sic refertur ex Porphyrio solet cap. de specie, ut & hic; sed Porphyrius habet, *Primum species digna imperio*, ut Boetius etiam legit: & sumptum est ex Jambico Græco *Proton men eidon axion tyrannidos*. Ex primum porro quispiam luscus *Priamum* fecit.

Præterea. Sicut caput comparatur ad alia membra, ita alia membra ad caput. Sed non distinguitur in membris Christi gratia per quam perficiuntur in se, à gratia secundum quam sunt membra. Ergo (3) nec in Christo debet distinguere gratia per quam est caput, à gratia singulari ipsius, secundum quam perficitur in se.

4. Sed contra. Sicut per Adam intravit peccatum in mundum, ita per Christum gratia, & justitia, Rom. v. Sed in Adam distinguitur aliud peccatum actuale, quod est singulare ipsius, & originale quod transfudit in posteros. Ergo in Christo debet alia, & alia gratia distinguere.

T Præ-

(1) Al. deest ibi esse. (2) Al. quod inter humanam naturam. (3) Al. nec Christus.

Ex Edit. P. Nicol. (a) Sic refertur ex Porphyrio solet cap. de specie, ut & hic; sed Porphyrius habet, *Primum species digna imperio*, ut Boetius etiam legit: & sumptum est ex Jambico Græco *Proton men eidon axion tyrannidos*. Ex primum porro quispiam luscus *Priamum* fecit.

Præ-

(1) Al. deest ibi esse. (2) Al. quod inter humanam naturam. (3) Al. nec Christus.

Ex Edit. P. Nicol. (a) Sic refertur ex Porphyrio solet cap. de specie, ut & hic; sed Porphyrius habet, *Primum species digna imperio*, ut Boetius etiam legit: & sumptum est ex Jambico Græco *Proton men eidon axion tyrannidos*. Ex primum porro quispiam luscus *Priamum* fecit.

Præ-

(1) Al. deest ibi esse. (2) Al. quod inter humanam naturam. (3) Al. nec Christus.

Ex Edit. P. Nicol. (a) Sic refertur ex Porphyrio solet cap. de specie, ut & hic; sed Porphyrius habet, *Primum species digna imperio*, ut Boetius etiam legit: & sumptum est ex Jambico Græco *Proton men eidon axion tyrannidos*. Ex primum porro quispiam luscus *Priamum* fecit.

Præ-

(1) Al. deest ibi esse. (2) Al. quod inter humanam naturam. (3) Al. nec Christus.

Ex Edit. P. Nicol. (a) Sic refertur ex Porphyrio solet cap. de specie, ut & hic; sed Porphyrius habet, *Primum species digna imperio*, ut Boetius etiam legit: & sumptum est ex Jambico Græco *Proton men eidon axion tyrannidos*. Ex primum porro quispiam luscus *Priamum* fecit.

Præ-

(1) Al. deest ibi esse. (2) Al. quod inter humanam naturam. (3) Al. nec Christus.

Ex Edit. P. Nicol. (a) Sic refertur ex Porphyrio solet cap. de specie, ut & hic; sed Porphyrius habet, *Primum species digna imperio*, ut Boetius etiam legit: & sumptum est ex Jambico Græco *Proton men eidon axion tyrannidos*. Ex primum porro quispiam luscus *Priamum* fecit.

Præ-

(1) Al. deest ibi esse. (2) Al. quod inter humanam naturam. (3) Al. nec Christus.

tur dari de novo, non secundum mutationem suam, sed secundum mutationem creaturæ, quæ est in perceptione doni ipsius: & ita etiam Filius Dei dicitur uniri naturæ humanæ, non per mutationem Filii Dei, sed per mutationem humanæ naturæ: sive exaltationem ipsius, non ad aliquod donum creatum, sed ad ipsum esse increatum divinæ personæ.

ARTICULUS II.

Utrum gratia unionis sit idem quod gratia capitis.

1. Ad secundum sic proceditur. Videtur quod gratia unionis sit idem quod gratia capitis. Christus enim dicitur caput Ecclesiæ, secundum quod de ejus plenitudine omnes accepimus. Sed plenitudo ejus est secundum quod ipse est, unigenitus à Patre, ut dicitur Joan. 1. Cum igitur unigenitus sit à Patre per gratiam unionis, videtur quod gratia unionis sit idem quod gratia capitis.

2. Præterea. Medium communicat cum extremis. Sed Christus, secundum quod caput est Ecclesiæ, medium est inter Deum & homines: quia caput viri Christus, caput Christi Deus. Ergo est caput, secundum quod communicat cum utroque. Sed hoc habet per gratiam unionis, per quam est Deus, & homo. Ergo gratia unionis est gratia capitis.

3. Præterea. Christus est caput Ecclesiæ, secundum quod homines excedit. Sed excedit humanam naturam per gratiam unionis. Ergo est caput per gratiam unionis.

Sed contra. Gratia capitis convenit Christo in comparatione ad alios. Sed gratia unionis in seipso est tantum. Ergo una non est alia.

Præterea. Gratia capitis operata est à constitutione mundi, ex quo homines membra ejus esse cœperunt; non autem gratia unionis. Ergo una non est alia.

QUÆSTIUNCULA II.

1. Uterius. Videtur quod sit eadem gratia capitis, & gratia singularis ipsius. Quia eadem scientia est qua quis est sciens, & alios docens, & secundum Philosophum V. Ethic. cap. iv. eadem per essentiam est virtus qua quis in se perfectus est, & justitia legalis qua perficitur in ordine ad bonum commune. Ergo similiter eodem habitu Christus fuit in seipso perfectus, & in alios perfectionem influens.

2. Præterea. Gratia est vita animæ. Sed unius subjecti est una vita. Ergo & gratia una; & sic idem quod prius.

3. Præterea. Sicut caput comparatur ad alia membra, ita alia membra ad caput. Sed non distinguitur in membris Christi gratia per quam perficiuntur in se, à gratia secundum quam sunt membra. Ergo (3) nec in Christo debet distinguere gratia per quam est caput, à gratia singulari ipsius, secundum quam perficitur in se.

4. Sed contra. Sicut per Adam intravit peccatum in mundum, ita per Christum gratia, & justitia, Rom. v. Sed in Adam distinguitur aliud peccatum actuale, quod est singulare ipsius, & originale quod transfudit in posteros. Ergo in Christo debet alia, & alia gratia distinguere.

T Præ-

(1) Al. deest ibi esse. (2) Al. quod inter humanam naturam. (3) Al. nec Christus.

Ex Edit. P. Nicol. (a) Sic refertur ex Porphyrio solet cap. de specie, ut & hic; sed Porphyrius habet, *Primum species digna imperio*, ut Boetius etiam legit: & sumptum est ex Jambico Græco *Proton men eidon axion tyrannidos*. Ex primum porro quispiam luscus *Priamum* fecit.

Præ-

(1) Al. deest ibi esse. (2) Al. quod inter humanam naturam. (3) Al. nec Christus.

Ex Edit. P. Nicol. (a) Sic refertur ex Porphyrio solet cap. de specie, ut & hic; sed Porphyrius habet, *Primum species digna imperio*, ut Boetius etiam legit: & sumptum est ex Jambico Græco *Proton men eidon axion tyrannidos*. Ex primum porro quispiam luscus *Priamum* fecit.